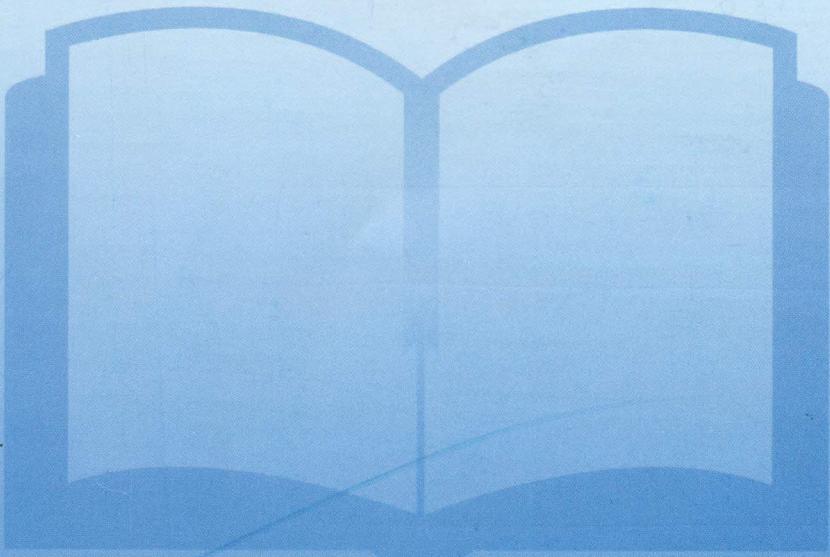

TẠP CHÍ
GIÁO DỤC VÀ XÃ HỘI
Journal of Education and Society

CƠ QUAN NGHIÊN CỨU, LÝ LUẬN, DIỄN ĐÀN GIÁO DỤC CỦA HIỆP HỘI
CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC, CAO ĐẲNG VIỆT NAM

ISSN 1859 - 3917

NHỊẾT LIỆT CHÀO MỪNG KỶ NIỆM
44 NĂM NGÀY GIẢI PHÓNG MIỀN NAM THỐNG NHẤT ĐẤT NƯỚC (30/4/1975-30/4/2019)
133 NĂM NGÀY QUỐC TẾ LAO ĐỘNG (1/5/1886-1/5/2019)

Số 97 (158) tháng 4/2019

MỤC LỤC - CONTENTS

VĂN ĐỀ QUAN TÂM - POPULAR TOPICS

3 Cao Văn Phường - Cao Việt Hiếu: Xây dựng nền giáo dục mở Mở để học - Học để mở - Để trở thành công dân có trách nhiệm trong thế giới mở trên quan điểm kinh tế sinh thái - Building an open education open to learn - learn to open - in order to become responsible citizens in the open world with the prospect of an ecological economy.

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI - RESEARCH & DISCUSSION

15 Nguyễn Thị Thanh Tùng: Cách mạng công nghệ lần thứ tư và định hướng giải pháp nâng cao năng lực, phẩm chất giảng viên đáp ứng yêu cầu đổi mới, hội nhập giáo dục đại học - The Fourth Industrial Revolution and orientation for the improvement of lecturer qualification to meet requirements of education integration and renovation.

20 Nguyễn Hồng Nhật: Chuẩn đầu ra trong thiết kế chương trình đào tạo bậc Đại học theo hướng tiếp cận CDIO - Learning outcomes in the design of higher education training program according to CDIO approach.

24 Nguyễn Văn Sơn: Gắn hoạt động đào tạo với nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ ở các trường đại học trong quá trình tự chủ - Associating training activities with scientific research and technology transfer in universities in the autonomy process.

29 Nguyễn Thu Tuấn: Nâng cao chất lượng hoạt động thực tập sư phạm theo định hướng phát triển năng lực nghề nghiệp, đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông mới - Improve the quality of pedagogic practice according to the orientation of professional development to meet the new general education program.

34 Phạm Thị Yến: Phát triển chương trình giáo dục nhà trường - Cơ hội và thách thức đối với giáo viên tiểu học - Curriculum development - Opportunities and challenges for primary teachers.

39 Lê Thị Thu Hà: Giá trị lý luận và thực tiễn trong tác phẩm "Bài ca sư phạm" của A.X.Makarenko - The value of theory and practice in the work "The pedagogical song" of A.X.Makarenko.

45 Vũ Hoàng Cúc: Chuyển trường nghĩa - một biện pháp lật hóa trong thơ Xuân Diệu - Transferring semantic vocabulary field - a unique phenomenon in Xuan Dieu's poetry.

50 Vũ Thị Đoan: Hướng dẫn sinh viên thiết kế bài giảng Địa lí theo chủ đề ở trung học cơ sở - Guidelines for students designing geographic lectures by topic in secondary school.

54 Đoàn Văn Hảo - Zhang Jie: Nghiên cứu sự biến đổi và phân hóa không gian cảnh quan chữ viết ở thành phố du lịch Việt Nam - Trường hợp tại Nha Trang - Spatial differentiation and change research of characters landscape of tourist cities in Vietnam - the case of Nha Trang.

60 Lương Thị Thu Thủy: Bồi dưỡng năng lực phát hiện và giải quyết vấn đề cho học sinh trung học phổ thông qua dạy học nội dung Phương pháp tọa độ trong không gian - Fostering the ability to detect and solve problems for high school students through space coordinate teaching.

66 Nguyễn Thị Thanh Hương: Biện pháp nâng cao khả năng vận động theo nhạc cho trẻ mẫu giáo ở trường mầm non - Methods to improve movement to music for children in kindergarten.

71 Nguyễn Văn Đông: Một số yếu tố tác động đến việc Nhà nước thu hồi đất nông nghiệp để phát triển kinh tế - xã hội - Some factors affecting the state recovering agricultural land for socio - economic development.

75 Thái Thị Phương Lan: Phạm vi trách nhiệm công vụ của công chức theo quy định pháp luật Việt Nam - The range of public responsibility of the civil servant under Vietnamese law.

80 Nguyễn Thị Anh Thư: Quyền kháng cáo của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự - The right of appeal of the successor to civil rights and duties in civil procedure.

83 Nguyễn Minh Trí: Vai trò của giáo dục - đào tạo đối với phát triển nguồn nhân lực ở Thành phố Hồ Chí Minh - The role of education - training in human resource development in Ho Chi Minh City.

88 Lương Thu Hà - Huỳnh Thị Bích Vân: Văn hóa Việt Nam trong thời kỳ đổi mới - một số giải pháp xây dựng và phát triển - Vietnam culture in the renovation - current state and solutions for development.

93 Lê Văn Hùng - Nguyễn Thị Thanh Hòa: Vai trò của gia đình trong giáo dục giá trị đạo đức truyền thống - The role of the family in traditional ethical education.

98 Nguyễn Thị Ngọc - Đặng Thị Hường: Ảnh hưởng của Nho giáo đến giá trị văn hóa truyền thống ở Việt Nam hiện nay - The influence of Confucianism on traditional cultural values in Vietnam today.

THỰC TIỄN GIÁO DỤC - EDUCATION FACTS

102 Phạm Thị Ngọc Thúy: Tăng tính tự chủ cho sinh viên trong học Tiếng Anh - Enhancing learner autonomy in learning English.

108 Phạm Thị Ánh Hồng: Rèn luyện năng lực giải quyết vấn đề trong dạy học môn Tự nhiên - Xã hội cho học sinh lớp 3 qua vận dụng tình huống gắn với thực tiễn - Train the ability of solving problems in teaching of Natural and Social Science for 3rd grade students by using case studies.

113 Huỳnh Thị Mỹ Dung - Phan Thị Phương Nam: Ý thức rèn luyện kỹ năng mềm của sinh viên Trường Đại học Trà Vinh - The consciousness of practicing soft skills of Tra Vinh University's students.

NHÀ TRƯỜNG - XÃ HỘI - SCHOOLS - SOCIETY

118 Thái Văn Long: Chất lượng đào tạo làm nền móng cho thương hiệu Trường Đại học Tiền Giang phát triển - Education quality - foundation for the development of the brand Tien Giang University

122 Thái Văn Long: GS.VS. TSKH Cao Văn Phường dấn thân một nền giáo dục mở - Acad. Prof. D.Sc. Cao Van Phuong commits to an open education.

QUYỀN KHÁNG CÁO CỦA NGƯỜI KẾ THỪA QUYỀN, NGHĨA VỤ TỐ TỤNG DÂN SỰ

NGUYỄN THỊ ANH THÚ

Trường Đại học Trà Vinh

Nhận bài ngày 13/3/2019. Sửa chữa xong 20/3/2019. Duyệt đăng 25/3/2019.

Abstract

The article analyzes the right of appeal of the successor of civil rights, the obligation in civil procedure - a subject that is common in complex civil cases. At the same time, the article compares with US, French and Russian laws on this provision, which leads to some suggestions for improvement.

Keywords: The right of appeal, civil rights and the obligation in civil procedure.

Öbài viết này, tác giả trình bày quan điểm của mình về việc quy định về kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự và quy định về thời hạn kháng cáo ở Bộ luật tố tụng dân sự 2015 (Điều 74 Bộ luật tố tụng dân sự 2015 và Điều 273 Bộ luật tố tụng dân sự 2015) thực sự có thiếu sót khi không quy định về thời hạn kháng cáo của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự và cách tính thời hạn kháng cáo đối với người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự. Bên cạnh đó, người viết có sự so sánh với pháp luật tố tụng dân sự của một số nước như Nga, Pháp để có cái nhìn khách quan về vấn đề nghiên cứu, đồng thời để ra những kiến nghị bổ sung, hoàn thiện quy định pháp luật về quyền kháng cáo của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự.

1. Về quyền kháng cáo của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự theo quy định tại Điều 74 và Điều 273 Bộ luật Tố tụng Dân sự 2015

Kháng cáo là hoạt động tố tụng của các chủ thể có quyền kháng cáo theo quy định của pháp luật nhằm chống lại bản án, quyết định sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật, yêu cầu Tòa án cấp phúc thẩm xét xử lại vụ án [1]. Quyền kháng cáo được thực hiện giới hạn trong một khoảng thời gian do pháp luật quy định. Mặc dù theo Điều 275 Bộ luật Tố tụng Dân sự 2015 đã bổ sung quy định về việc phiên họp xét kháng cáo quá hạn phải có sự tham gia của người kháng cáo để họ chứng minh lý do kháng cáo quá hạn và sự giám sát của Viện Kiểm sát, đồng thời việc ra quyết định chấp nhận kháng cáo quá hạn hay không phải trên cơ sở chế độ tập thể và quyết định theo đa số. Theo đó, trong thời hạn 10 ngày, kể từ ngày nhận được đơn kháng cáo quá hạn và tài liệu, chứng cứ kèm theo, Tòa án cấp phúc thẩm thành lập hội đồng gồm ba Thẩm phán để xem xét. Phiên họp xem xét kháng cáo quá hạn phải có sự tham gia của đại diện Viện Kiểm sát cùng cấp và người kháng cáo. Trường hợp người kháng cáo, Kiểm sát viên vắng mặt thì Tòa án vẫn tiến hành phiên họp, Hội đồng xét kháng cáo quá hạn quyết định theo đa số về việc chấp nhận hoặc không chấp nhận kháng cáo quá hạn và phải ghi rõ lý do của việc chấp nhận hoặc không chấp nhận trong quyết định. Tòa án cấp phúc thẩm phải gửi quyết định cho người kháng cáo quá hạn, Tòa án cấp sơ thẩm và Viện kiểm sát cùng cấp [2]. Nhưng vấn đề tác giả đề cập trong phần này không phải là không có quy định về xét kháng cáo quá hạn mà chính là việc thiếu quy định về việc xác định như thế nào là một kháng cáo quá hạn từ người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự.

Trong trường hợp đương sự là cá nhân chết, đương sự là cơ quan, tổ chức phải chấm dứt hoạt động vào thời điểm bản án dân sự sơ thẩm đã được tuyên nhưng chưa phát sinh hiệu lực, đang trong thời hạn kháng cáo, kháng nghị thì thời điểm bắt đầu tính thời hạn kháng cáo sẽ được tính như thế nào? Người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự tiếp tục thực hiện quyền này trong thời hạn còn lại hay bắt đầu tính lại thời hạn kháng cáo mới? Người viết cho rằng thời hạn kháng cáo đối với người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự cần được hướng dẫn cụ thể bởi một văn bản quy phạm pháp luật.

Thực tiễn áp dụng pháp luật tại Tòa án cho thấy có những trường hợp đương sự chết sau khi bản án sơ thẩm được tuyên mà chưa phát sinh hiệu lực. Lúc này, có thể theo nội dung bản án sơ thẩm sẽ mang tính bất lợi về quyền, nghĩa vụ của đương sự là cá nhân chết. Tuy nhiên, những người thừa kế của đương sự là cá nhân đã chết lại không được ghi nhận tư cách kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự tại bản án sơ thẩm. Sau khi bản án sơ thẩm được tuyên và đang trong thời gian chờ kháng cáo, kháng nghị, có thể nói trọng trách của Tòa án sơ thẩm đã tạm khép lại, Tòa án sơ thẩm không có lý do gì để đưa những người thừa kế vào danh sách những người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự, bởi việc cá nhân chết là sau khi bản án sơ thẩm được tuyên. Còn đối với Tòa án cấp phúc thẩm, nếu những người thừa kế này nộp đơn kháng cáo lên Tòa án cấp phúc thẩm thì Tòa án phúc thẩm vẫn không có lý do để nhận đơn kháng cáo của những người này, bởi một điều đơn giản là tên của họ không hề có mặt trong bản án sơ thẩm đang có yêu cầu kháng cáo, điều này đồng nghĩa về lý thuyết rằng bản án không có liên quan đến chính những người đang có đơn kháng cáo, vì vậy đơn kháng cáo này sẽ dẫn đến kết quả bị từ chối, trả lại đơn. Nhưng thực chất, bản chất của sự liên quan giữa bản án và bản thân những người thừa kế này khá rõ ràng trên thực tế, bản án bất lợi khi có hiệu lực và thi hành án sẽ tác động lên tài sản của đương sự là cá nhân đã chết, mà giờ đây đã trở thành tài sản của họ - những người thừa kế của đương sự.

2. Quyền kháng cáo của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự, kháng cáo quá hạn trong pháp luật các nước

Theo quy định pháp luật tố tụng dân sự Hoa Kỳ, chỉ có các đương sự, những người có quyền và lợi ích liên quan đến vụ án dân sự mới có quyền kháng cáo phúc thẩm chứ Viện công tố không có quyền kháng nghị phúc thẩm. Quy định này xuất phát từ nguyên tắc tôn trọng quyền tự định đoạt của đương sự vì tranh chấp, mâu thuẫn dân sự là của các đương sự nên để đảm bảo nguyên tắc "không có lợi ích thì không được quyền kiện dân sự hay kháng cáo" nên việc yêu cầu xét xử lại vụ án theo thủ tục phúc thẩm chỉ dựa trên quyền kháng cáo của đương sự. Đây là điểm khác biệt giữa pháp luật tố tụng dân sự Hoa Kỳ và pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam. Theo quy định của pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam, Viện Kiểm sát thực hiện chức năng kiểm sát việc tuân theo pháp luật nên trong mọi trường hợp, khi Viện kiểm sát không đồng ý với bản án, quyết định của tòa án sơ thẩm thì viện kiểm sát đều có quyền kháng nghị phúc thẩm [3]. Trong bài viết này, tác giả chỉ tập trung về nguyên tắc "không có lợi ích thì không được quyền kiện dân sự hay kháng cáo" của pháp luật tố tụng dân sự Hoa Kỳ là tương đồng với pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam. Tuy nhiên, việc có lợi ích của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự lúc này không phải là lợi ích trực tiếp liên quan đến bản án, mặc khác, bản chất của việc kế thừa là thực hiện quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự thay cho đương sự đã chết, đã chấm dứt tồn tại mà hoàn toàn không đặt ra lợi ích của bản thân họ. Nên theo nguyên tắc này, Tòa án sẽ đưa ra từ chối đối với việc kháng cáo của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự. Điều này là mâu thuẫn với phạm vi kế thừa toàn bộ quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự từ đương sự cho người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự.

Điều 74 Bộ luật Tố tụng Dân sự 2015 có quy định về phát sinh kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự của đương sự là cá nhân đang tham gia tố tụng chết. Chúng ta dễ hiểu rằng đang tham gia tố tụng có thể là bất kỳ giai đoạn nào của quá trình tố tụng, bao gồm cả thời gian sau khi bản án sơ thẩm được tuyên mà chưa có hiệu lực. Tuy nhiên, sự thiếu sót trong quy định hướng dẫn là trường hợp sau khi bản án sơ thẩm được tuyên chưa phát sinh hiệu lực, đang trong thời gian thực hiện quyền kháng cáo, kháng nghị mà phát sinh người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự của họ, để thực hiện tốt quyền kháng cáo, kháng nghị thay cho đương sự đã chết, làm cơ sở cho Tòa án cấp phúc thẩm nhận đơn kháng cáo. Đồng thời cần hướng dẫn rõ về việc thời hạn kháng cáo sẽ tính từ thời điểm nào để đánh giá là một kháng cáo quá hạn từ người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự.

Về cách thức giải quyết hoặc quy định thì nên chăng chúng ta cần tham khảo cách quy định ở Bộ luật Tố tụng Dân sự Liên bang Nga, thì "Sau khi người không phải là bị đơn đích thực bị thay thế,

việc chuẩn bị xét xử vụ án được bắt đầu lại từ đầu”[4]. Hoặc “Mọi bản án sơ thẩm của tất cả Tòa án Liên bang Nga, trừ bản án của Thẩm phán Hòa giải, có thể bị các bên và những người tham gia tố tụng khác kháng cáo theo thủ tục phúc thẩm và có thể bị kiểm sát viên tham gia tố tụng đề nghị xét xử lại theo thủ tục phúc thẩm”[5]. Nói cách khác, người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự được quy định trong những người tham gia tố tụng khác theo luật của Liên bang Nga, lúc này có thể tham gia kháng cáo bản án sơ thẩm của Tòa án. “Hết thời hạn kháng cáo, nếu trong đơn kháng cáo phúc thẩm, đề nghị phúc thẩm không có yêu cầu khôi phục thời hạn hoặc yêu cầu khôi phục thời hạn không được chấp nhận”[6], bằng cách thức suy lý ngược, thì có nghĩa là trong đơn kháng cáo hết hạn người kháng cáo vẫn được yêu cầu khôi phục thời hạn kháng cáo khi có cơ sở hợp lý, mà trong trường hợp chúng ta đang cần nhắc đến là trường hợp đương sự trong vụ án chết hoặc chấm dứt tồn tại sau khi án án sơ thẩm được tuyên nhưng chưa phát sinh hiệu lực.

Còn theo quy định của Bộ luật Tố tụng Dân sự Pháp, quyền kháng cáo được quy định rất rộng về chủ thể, không chỉ giới hạn trong phạm vi đương sự mà còn phát sinh quyền kháng cáo của người thứ ba, khi này, người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự phát sinh sau khi có bản án sơ thẩm vẫn có thể sử dụng điều khoản này để thực hiện quyền kháng cáo “Bất cứ người nào có lợi ích liên quan đều được kháng án, nếu họ không phải là đương sự hoặc không phải là người đại diện trong bản án bị kháng án”, thậm chí cả đối với bản án có giá trị chung thẩm “Người thứ ba được kháng án đối với bản án chung thẩm, kể cả khi họ đã được tống đạt bản án”[7].

3. Đề xuất hoàn thiện quy định về quyền kháng cáo của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự trong pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam

Trong hai cách thức giải quyết rất hay và rõ ràng trong pháp luật tố tụng dân sự Cộng hòa Liên bang Nga và Cộng hòa Pháp, trong phạm vi quan hệ tố tụng dân sự của Việt Nam hiện nay, người viết cho rằng cách giải quyết ở Bộ luật Tố tụng Dân sự của Cộng hòa Liên bang Nga phù hợp hơn, có nghĩa là người viết ủng hộ và kiến nghị có quy định hướng dẫn theo hướng khôi phục lại thời hạn kháng cáo cho người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự, thời điểm này được bắt đầu tính từ khi tư cách người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự của họ được ghi nhận tại Tòa án bằng các chứng cứ chứng minh theo yêu cầu của Tòa án. Bởi nó hạn chế được những kháng cáo, khiếu nại vô ích từ chủ thể không liên quan có thể phát sinh trên thực tế nhưng vẫn đảm bảo được quyền kháng cáo của người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự. Đồng thời, quy định hướng dẫn cũng cần nói rõ về trường hợp sau khi bản án sơ thẩm được tuyên chưa có hiệu lực mà phát sinh kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự thực hiện quyền kháng cáo thay cho đương sự thì Tòa án phúc thẩm vẫn phải có trách nhiệm tiếp nhận đơn kháng cáo từ người kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng dân sự, kể cả khi họ không có tên trong bản án sơ thẩm đang bị kháng cáo.

Tài liệu tham khảo

1. Phan Mạnh Thắng, *Quy định pháp luật về kháng cáo, kháng nghị trong tố tụng dân sự*. Nguồn: <https://chuynetvanluat.com/quy-dinh-phap-luat-ve-khang-cao-khang-nghi-trong-to-tung-dan-su>.
- 2.3.4. Nguyễn Thị Thu Hà, *Những sửa đổi, bổ sung về kháng cáo, kháng nghị theo thủ tục phúc thẩm trong Bộ luật tố tụng dân sự 2015*, Tạp chí Nhà nước và Pháp luật số 6/2016, tr. 50.
5. Khoản 1 Điều 41 Bộ luật Tố tụng dân sự Liêng bang Nga, NXB Tư pháp, Hà Nội, 2005.
6. Điều 336 Bộ luật Tố tụng dân sự Liêng bang Nga, NXB Tư pháp, Hà Nội, 2005.
7. Đoạn 2, Khoản 1 Điều 342 Bộ luật Tố tụng dân sự Liêng bang Nga, NXB Tư pháp, Hà Nội, 2005.
8. Điều 583 Bộ luật Tố tụng dân sự của nước Cộng hòa Pháp, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1998.